

İstanbul95 Atölyeleri

**AİLELER VE
ÇOCUKLAR
OYUN
VE OYUN
PARKLARI
İÇİN NELER
DİYOR?**

İSTANBUL95i
informel

NEYİ AMAÇLADIK?

İstanbul95 Atölyeleri

AİLELER VE ÇOCUKLAR OYUN VE OYUN PARKLARI İÇİN NELER DİYOR?

Hazırlayanlar: Superpool ve İformel Eğitim-çocukistanbul

Katkı verenler: Gülcan Evrenos Erdener

Kitap tasarımı: Aslıhan Özgen

Bernard van Leer Vakfı'nın desteği ile hazırlanmıştır.

www.bernardvanleer.org

İformel Eğitim-çocukistanbul

İstanbul Bilgi Üniversitesi

Enerji Müzesi

Kazım Karabekir Caddesi 2

Eyüp, İstanbul, Türkiye

www.cocukistanbul.org

SUPERPOOL

Mumhane Caddesi 18/3

Karaköy, İstanbul 34425

Türkiye

www.superpool.org

Bernard van Leer Vakfı tarafından başlatılan **İstanbul95** programı İstanbul'a üç yaşında sağlıklı bir çocuğun boyu olan 95cm'den bakarak kentlilere, tasarımcılara ve kent yöneticilerine neyi değiştirdiniz diye soruyor. Kentte çocukları ön plana alarak tasarlanmış yegâne alanlar olan oyun parklarına baktığımızda birçoğunun motor gelişimini tamamlamış - yürümeyi, koşmayı öğrenmiş çocuklar için tasarlandığını gördük. Oyun alanlarının küçük çocukları ve onlara bakım verenleri de kapsamasını hedefleyerek, yerel yönetimlere ve tasarımcılara bir çerçeve sunmak için yola çıktık.

Superpool olarak, 2019 yılında hayata geçmesini umduğumuz oyun parklarının tasarımına başlamadan önce, parkların yapılacağı mahallelerdeki çocuklar ve ailelerle de görüşmek istedik. İformel Eğitim-çocukistanbul ekibi bizim için bir dizi atölye tasarladı ve yürütücülüğünü de üstlendi. İlerleyen sayfalarda bu atölyelerin sonuçlarını, Sultanbeyli ve Maltepe'de yaşayan çocukların ve ailelerinin tasarım üzerine düşüncelerini, beklenti ve önceliklerini inceleyebilirsiniz.

NİYE OYUN? NİYE ÇOCUK PARKI?

“Oyun en güçlü araştırma türüdür” A. Einstein

Oyun, çocukları daha donanımlı yetişkinler olmaları yönünde şekillendirir. Oyun yolu ile çocuklar kendilerini tanırlar, başkaları ile nasıl etkileşim içine gireceklerini öğrenirler, duygusal ve fiziksel olarak gelişme fırsatı bulurlar ve yaşam boyu taşıyacakları davranış şekillerini oluştururlar. Oyun, spesifik bir amacı olmayan, kendiliğinden gelişen, kuralları çocukların kendileri tarafından şekillendirilen zevkli bir uğraştır...

Literatürde “İyi Bir Oyun Parkı” bulunduğu konuma göre özel olarak tasarlanmış ve mümkün olduğunca zengin bir oyun deneyimi sağlayacak şekilde planlanmış bir alan olarak tanımlanır.

ÇOCUK OYUN OYNARKEN HEM EĞLENİR, HEM GELİŞİR!

- Risk alır, yeni şeyler dener. Fiziksel ve zihinsel sınırlarını zorlar. Yanlışlardan öğrenir. Sabır, merak gibi özelliklerini keşfeder. **Kendini Tanır.**
- Yaratıcı Düşünür. Problemleri çözer. Hayal Eder. Merak eder ve keşfeder. **Zihinsel olarak gelişir.**
- Kendine güvenmeye başlar. Benlik algısı güçlenir. Empati kurmayı öğrenir. **Duygusal olarak gelişir.**
- Grup dinamiklerini algılar. Farklılıkları anlamaya başlar. İşbirliği yapmayı öğrenir. Paylaşır. Başkalarına yardım eder. Duyguların ifade etmeye alışır. **Sosyal olarak gelişir.**
- Fiziksel becerilerini geliştirir. Yeni beceriler kazanır. **Fiziksel olarak gelişir.**

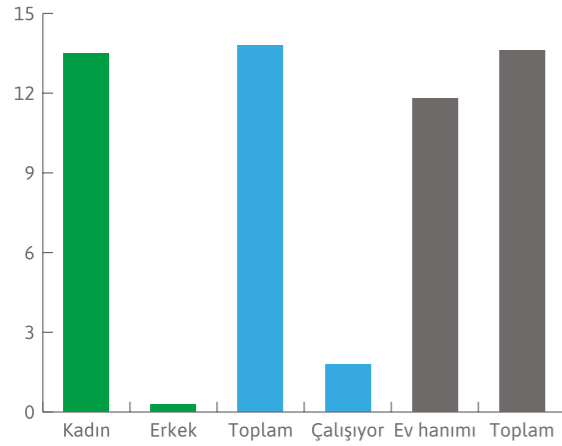
Geçmişteki yaşam şekilleri çocukların sokaklarda, kaldırımlarda, açık alanlarda oynamasına izin verirken, günümüzde çocukların günlük yaşamları “dışarıdan” çok “içeriye” odaklı... O yüzden oyunun önemi ve bunun kaliteli oyun alanları ile artırılması artık her zamankinden daha önemli!

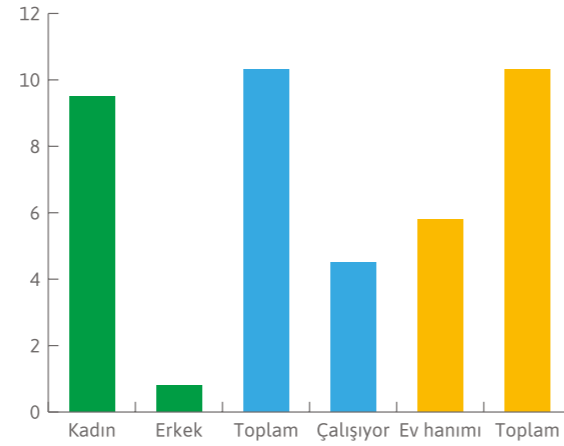
ÖNCE AİLELERE SORDUK!

Ebeveyn atölyeleri Sultanbeyli ve Maltepe Belediyelerinin organize ettiği üçer saatlik atölyeler olarak gerçekleştirildi. Çalışmalarda ebeveynin oyun parkları ile ilgili genel algılarının, yaklaşımlarının, beklenti ve isteklerinin açığa çıkartılması esas alındı.

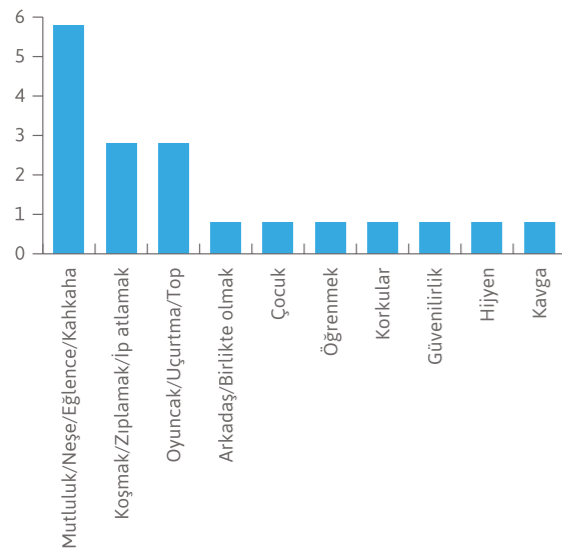
Sultanbeyli Ebeveyn Atölyesi
Katılımcı Profili

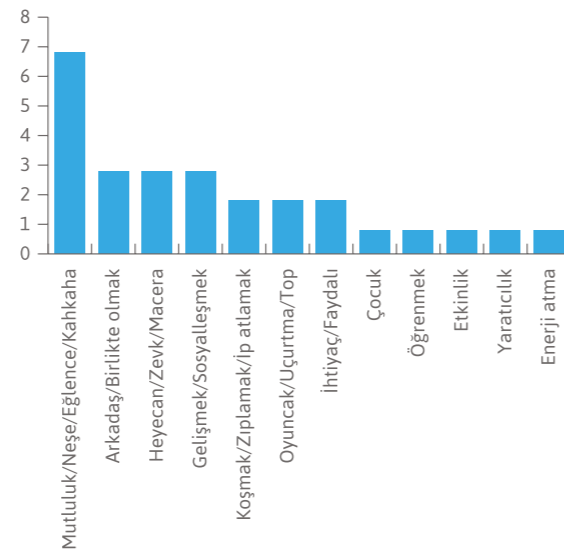
Maltepe Ebeveyn Atölyesi
Katılımcı Profili

Sultanbeyli Ebeveyn Atölyesi
"Oyun" Kavramı Beyin Fırtınası Sonuçları

Maltepe Ebeveyn Atölyesi
"Oyun" Kavramı Beyin Fırtınası Sonuçları

KATILIMCILAR KENDİ ÇOCUKLUK DÖNEMLERİNE AİT PAYLAŞIMLARINDA EN ÇOK "SOKAKTA OYUN" KONUSUNU VURGULADILAR.

Grup içinde çoğunlukla çocukluklarını İstanbul dışında geçirenlerin olması ve onların İstanbul dışında büyüme deneyimlerine çok olumlu anlamlar yükleyerek ifade etmeleri dikkat çekici oldu. Sokakta oyunun herkesin birbirini tanıması nedeni ile güvenli olması, sokaktaki oyunların zenginliği, sosyalleşme, işbirliği, paylaşım, yaratıcılığı desteklemesi en çok ifade edilen konular oldu.

- "Güvenlik sorun değildi, herkes herkesi tanırdı, hatta başka mahalleleri de tanırdık..."
- "Kim nerede oturuyor bilirdik. Su içmek için tanıdığımız bir başka evin zilini çalıp isteyebilirdik..."
- "Sokakta yaratıcılığımızı kullanarak hiç bir malzeme olmadan oyun oynardık. Hayali kale direkleri ve kaldırımların taç çizgisi olduğu futbol, yaprakların içine kum doldurarak dolma sarma vb..."
- "Bir kule yapmak için mutlaka satın alınan pahalı malzemeler olması gerekmezdi. Bulduğumuz herhangi şeyleri üst üste koyarak yapmaya çalışırdık..."
- "Sokakta oyun oynamak o kadar zevkli ve doyurucu idi ki, mahallemize bir park yapıldığında oraya gitmedik bile. Gittiğimizde ise, salıncaklarda sıra olduğunu görüp vazgeçmiştik..."
- "Kirlenirdik ve kirlenmek çok güzeldi. Şimdi çocuklarımız kirlensin istemiyoruz..."
- "Biz çocukken özgürdük. Şimdi çocuklar özgür değiller..."
- "Mahallemizde oturanlarla aile gibiydik... Mahalle bize ne olursa olsun sahip çıkardı. Komşular bile karnımızı doyurur, aç mısın, tok musun diye sorarlardı..."
- "Sokak o kadar güvenliydi ki, şimdi çocuklarımızı asla dışarı çıkaramıyorum..."
- "Sokakta saklambaç oynar, ip atlardık.. Köpeğin peşinden koşardık. Ağaçlara çıkardık, yağmur yağardı, biriken suların içine girer islanırdık."
- "Kabukları oyar bebek yatağı yapardık. Çamurdan tencere tava yapardık... Her şeyimizi kendimiz yapardık..."
- "Oyuncaklarımızı paylaşırdık..."

ÇOCUKLARIYLA GEÇİRDİKLERİ PARK DENEYİMLERİYLE İLGİLİ VURGULADIKLARI TEMEL KONULAR ŞU ŞEKİLDE ÖZETLENEBİLİR:

Parkların "konumu"

Parkin uzaklığı/yakınlığı en çok dile getirilen konu oldu. Parkların uzak olması, özellikle daha nitelikli buldukları parklara ulaşımın sorun olması üzerinde özellikle duruldu. Grupta, parkların "konumu" konusunda dikkat çekici bir çelişki gözlemlendi; Bir yandan eve yakın park bir ihtiyaç olarak vurgulanırken, bir yandan eve yakın bir parkın olması o parkı kullananlar, parkın bir süre sonra kullanım amacının dışında kullanılması, kırılmış, bozulmuş donanım nedeni ile bir güvenlik sorunu olarak da ifade edildi.

Parklardaki güvenlik konusu

- "İnsanlar sahip çıkmıyor. Aile terbiyesi almamış insanlar kullanıyor..."
- "Malzemeler kırık, bozuk."
- "Bir adım atıyorsun hemen yol...", "Yollar ve oyun alanları belirgin biçimde ayrılmalı..."

- “Tinerçiler büyük tehlike oluşturuyor, çocuğumla birlikte parka gittiğimde bir tinerçi gördüğüm zaman hemen oradan ayrılıyorum...”
- “Yaşlılar da dinlenmek ve dışarı çıkmak için çocuk parklarını kullandıkları için, örneğin banklarda onlar oturmuş oluyor. Onların da zaman geçirecekleri alanlar olmadığı için çocuk parklarını kullanmak zorunda kalıyorlar...”

Parkların yaş grubuna uygun olmaması

- “Küçük çocuklar için uygun değil...”
- “14-15 yaşındaki çocuklarla 3-4 yaşındaki çocukların bir arada oynaması olmuyor. Büyükler küçüklere izin vermiyor...”
- “Büyüklerle küçükler bir arada olduğu zaman kazalar çok oluyor...”
- “Biz de çocuklarımızla birlikte kaydırdan kayıyor, salıncaklara biniyoruz. O zaman onlar daha mutlu oluyorlar.”

Parkların “aynı” olması, “özgün” olmaması

- “Parklarda hep aynı şeyler var, kaydıracak, salıncak...”
- “Çocuğumla gittiğimiz parkların hepsine ayrı ayrı isim veriyoruz farklılık yaratabilmek için; bakkallı park, ağaçlı park, mısırlı park vb.. Böyle bir ihtiyaç duyuyoruz...”

Parkların oyun çeşitliliği açısından yetersizliği

- “Parklar küçük ve üniteler yetersiz...”, “Bütün oyun ünitelerinde sıra çok...”
- “Parklarda boş alan yok, var olan alan sadece ünitelerle dolu, çocukların koşup oynayabileceği alan yok...”
- “Üniteler birbirine çok yakın, hem hareket edemiyorlar aralarında hem de sıraya girdiklerinde tehlike oluşturuyor...”
- “Parklarda salıncak ve kaydırdan başka bir şey yok..”, “Kum havuzu var ama hayvan pisliğinden arındırılması gerekir çocukların oynaması için...”
- “Parklar çok kaotik... İççe geçmiş, karmakarışık bir tasarım yerine, “daha düz”, kolay gözlemleyebileceğim, oturduğum/durduğum yerden çocuğumu görebileceğim bir tasarımı olması gerekir...”, “Kalabalıktan gözüm yoruluyor...”
- “Buralarda çok oyununun olduğu parklar olmadığı için biz Silahtar’a gidiyoruz (Eyüp) Orada tırmanma, zıplama var. Bisikletlerini alıp dolaşabiliyoruz. Sabah gidip akşama kadar kalabiliyoruz. Güvenlik var, her şey çok güzel...”
- “Salıncak ve kaydırdan sıkıldık...”
- “Parklarda büyükler için olan spor aletlerini bile oyun zannediyorlar...”
- “Hep aynı hep aynı şeyler, çocuklar artık gitmek bile istemiyor...”
- “Ben zevk almıyorum ki parklardan çocuğum alsın...”
- “Park, başarıma hissi uyandırmalı, hiç böyle şeyler yok...”
- “İçinden korksa da onu yapma hissi uyandırmalı...”

Parkların temel ihtiyaçları karşılamıyor olması

- “Bozulmuş, kırılmış oluyor her şey...”
- “Göletli Park çok güzel diye duydum. Çok rağbet görmüş ve çok kalabalıkmış. Bir süre bekleyip kalabalık dağılsın dedik. Sonra gittiğimizde her şey kırılmış, harabe haline gelmişti...”
- “Temizlik, hijyen çok önemli. Çok pis oluyor. Islak mendille silip kullanıyorum her şeyi...”

Parkların doğa ile ilişkilerini güçlendirmekten uzak olması

- “Memlekete gittiğimizde ancak açık alanda, ağaçlı bir yerde oynayabiliyor...” , “Ancak köyde doğaya ulaşabiliyor...”
- “Kum, toprakla oynayabilmesi için İstanbul dışında bir yer satın almayı bile düşünüyorum...”
- “Parklarda her şey plastik, plastik, plastik... Kendimi plastik bir kutunun içine girmiş gibi hissediyorum!”

0-3 YAŞ DÖNEMİNDE PARK KULLANIMI

Katılımcıların konuşmakta, fikir üretmekte en zorlandıkları konulardan biri 0-3 yaş dönemi oyun parklarının kullanımı konusu oldu. Gündemlerinde bu yaş grubu için park kullanımının çok fazla yer almadığı gözlemlendi. Grubun bu konuda herhangi bir “algıları”nın olmadığı söylenebilir.

- “Bir kez Başakşehir’de ilk kez anne-çocuk beraber kullanılabilir bir salıncak görmüştüm. O kadar ...”
- “Basamaklar uygun değil, çıkamıyorlar ki, sürünerek çıkmaya çalışıyorlar...”
- “Bir kere 3 yaşındayken kaydırağın tepesine çıktı, denge problem yaşıyor tabii o yaşta, çok tehlikeli...”
- “O yaş için hayal bile edemiyorum...”
- “Büyük yaşlarla küçük yaşlar bir arada olduğu için gerçekten incitebiliyorlar. Mekan olarak ayrı olması lazım...”
- “Bizim zamanımızda yoktu herhalde böyle parklar...”
- “0-3 yaşa hitap eden parklara biz denk gelmedik...”
- “Bebekken çok zor uyuduğu için kanguruya koyarak parkta dolaşarak uyutuyordum...”
- “Parklar o yaş grubuna uygun değil. Çok küçükken mutlaka çok yakın bir denetim ve destek gerekiyor çünkü...”
- “Hep yanında durmak ve korumak gerekiyor...”
- “Tırmanmak istiyor ve düşüyor, tek bir yerde “rampa” vardı...”

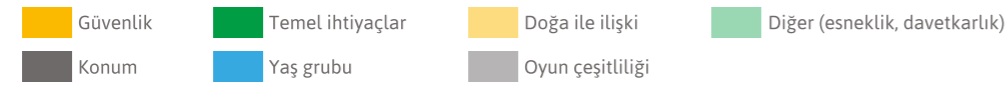
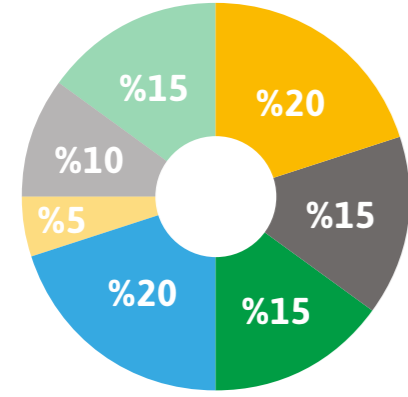
DİKKAT ÇEKEN İLGİNÇ AYRINTILAR

Gruplardan biri ‘Parkın Davetkar Olması’ başlığını, diğer gruba göre sıralamada daha yukarıda yer vermiş ve bunu “Çocuk her yerde oynar, parkın bizim için davetkar olması daha önemli” şeklinde ifade etmiştir.

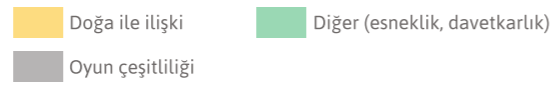
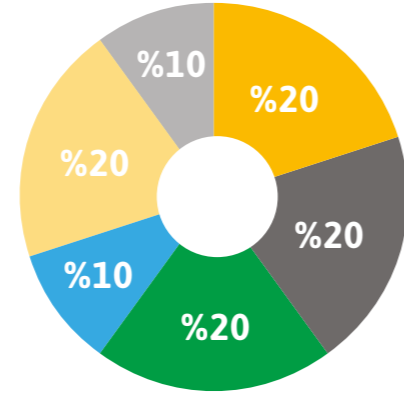
‘Oyun Çeşitliliği’ başlığının önemi konusunda gruplar, “Oyun çeşitliliğinin olmadığı bir yerde, tuvalet olsa ne olur...” ifadesi ile parkların tasarımında farklı oyun türlerine ve oyun çeşitliliği açısından zenginliğe vurgu yapmıştır.

‘Risk Alma ve Deneme’ başlığının grupların sıralamalarında daha altlarda yer alması ile ilgili olarak “Öncelikle biz kendimiz risk almıyoruz ki çocuklarımızın risk almasını isteyelim, teşvik edelim...” yorumunda bulunmuşlar ve bu konuda kendilerinde bir farkındalık oluştuğunu ifade etmişlerdir.

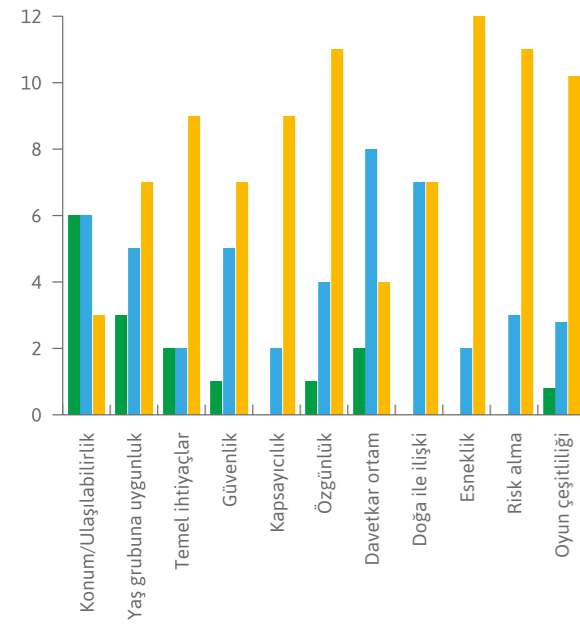
Sultanbeyli Ebeveyn Atölyesi
'İyi Bir Oyun Parkı' Göstergeleri (Konsolide)

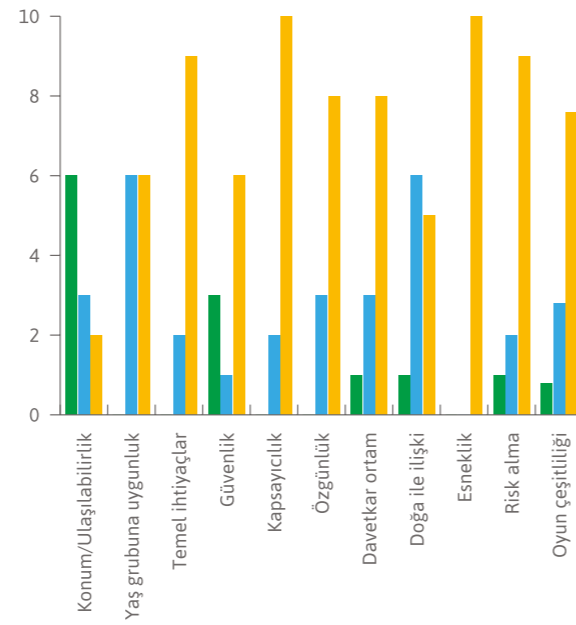
Maltepe Ebeveyn Atölyesi
'İyi Bir Oyun Parkı' Göstergeleri (Konsolide)

Sultanbeyli Ebeveyn Atölyesi
'İyi Bir Oyun Parkı' Göstergeleri
(Bireysel Çalışma Sonuçları)

Maltepe Ebeveyn Atölyesi
'İyi Bir Oyun Parkı' Göstergeleri
(Bireysel Çalışma Sonuçları)

'REÇETE' ÇALIŞMASI

Tüm gruplar için katılımcılardan, bir oyun parkı tasarımcısına iyi bir oyun parkı için bir reçete yazmaları istendiğinde, "Güvenlik", "Doğa ile İlişki", "Temel İhtiyaçlar", "Oyun Çeşitliliği" ve "Davetkar Ortam" başlıklarına ilişkin talep ve tavsiyeler ağırlıklı olarak öne çıktı.

Çalışma başlangıcında gerçekleştirilen 'Fokus Grup Çalışması'nda sözel olarak ifade edilen eleştiri, gözlem ve beklentiler de aşağıda özetlenen sonuçları tümüyle destekleyen nitelikteydi.

Sultanbeyli 'Reçete' Çalışmasında Katılımcıların Yoğunlaştığı Başlıklar:

- "Güvenlik" (en yoğun)
- "Doğa ile ilişki" (Doğal ortam / Toprak / Kütük / Bahçe)
- "Temel İhtiyaçlar" (Oturma Alanı / Gölge)
- "Oyun Çeşitliliği" (Su (daha yoğun olmak üzere) ve Kum Havuzu başta olmak üzere)

Bu başlıkların dışında;

- Bisiklet Sürme Alanları
- Hayal Güçlerini Destekleyen Oyun Alanları
- Top Oyun Alanları

Bu çalışmanın sonuçları, daha önce yaptıkları iyi bir oyun parkı göstergeleri sıralama sonuçları ve sıklıkla kullandıkları parklarda gördükleri eksikliklerle paralellik gösterdi.

Maltepe 'Reçete' Çalışmasında Katılımcıların Yoğunlaştığı Başlıklar:

- "Doğa ile İlişki" (Toprak / Su / Kum / Doğal Malzemeler / Hayvanlar / Meyveler)
- "Farklı Oyun Malzemeleri" / "Farklı Oyun Türleri" (Yaratıcı Oyun)
- "Güvenlik"

Yoğun biçimde bu başlıklar altında toplananların dışında;

- "Parkın konforlu olması"
- "Ulaşılabilir olması"
- "Engellilerin de düşünülmesi"
- "Geniş bir alana yayılması"

İSTATİKSEL OLARAK ÖZETLERSEK...

İYİ BİR OYUN PARKI TANIMINDA ÖNE ÇIKAN GÖSTERGELER:

İyi bir oyun parkı nitelemesini tanımlayıp destekleyen genel kabul görmüş kriterler sıralamasında grupların tamamı ilk 6 sırada aşağıdaki kriterleri sıraladı. (11 kriter arasından ilk 6)

- Güvenlik
- Yaş Grubu Uygunluğu
- Temel İhtiyaçlar
- Konum/Ulaşılabilirlik
- Oyun Çeşitliliği
- Doğa ile İlişki

SIK KULLANDIKLARI OYUN PARKLARININ KRİTERLERE GÖRE DEĞERLENDİRİLDİĞİ BİREYSEL ÇALIŞMA SONUÇLARI:

- "Temel İhtiyaçlar", "Oyun Çeşitliliği", "Güvenlik", "Kapsayıcılık", "Özgünlük", "Esneklik" ve "Risk Alma" faktörleri YOK
- "Doğa ile İlişki" ve "Yaş Grubu Uygunluğu" faktörleri YETERSİZ VE YOK
- "Konum/Ulaşılabilirlik" faktörleri ise VAR AMA YETERSİZ olarak değerlendirildi.

GÖSTERGELER	VAR	YETERSİZ	YOK
KONUM / ULAŞILABİLİRLİK	✓		
YAŞ GRUBUNA UYGUNLUK			✓
TEMEL İHTİYAÇLAR			✓
GÜVENLİK			✓
KAPSAYICILIK			✓
ÖZGÜNLÜK			✓
DAVETKAR ORTAM		✓	
DOĞA İLE İLİŞKİ		✓	
ESNEKLİK			✓
RİSK ALMA VE DENEYİME			✓
OYUN ÇEŞİTLİLİĞİ			✓

PEKİ ÇOCUKLAR NE DEDİ?

Çocuk atölyeleri Sultanbeyli, Maltepe ve Beyoğlu Belediyelerinin organize ettiği ikişer saatlik atölyeler olarak gerçekleştirildi, 3-10 yaş aralığındaki çocuklar katıldı. Çalışmalar ağırlıklı olarak 4-5 yaş grubundan toplam 50 çocuğun katılımı ile gerçekleşti.

OYUN - NE VE NEREDE?

Farklı bölgelerden katılan çocuklar arasında yoğunluk ve vurgu farklılıkları olmakla birlikte, tümünde "sokakta", "kapının önünde", "evde", "evin bahçesinde", "evin giriş sahanlığında", "avluda" oynamak öne çıktı. Merkezin "ev" ve yakın çevre olması, çocukların ifadelerinde "oyun parkı ve parka gitmenin" belirgin bir şekilde yer almaması dikkat çekiciydi.

8 yaşındaki bir kız çocuğunun "Ben artık büyüdüm, parkta oynamam" şeklindeki ifadesi de klasik 'park' kavramının çocuklar tarafından nasıl algılandığı ile ilgili bir başka ve büyük olasılıkla 'tipik' bir algının (park küçük çocuklar içindir) yansımaları olarak değerlendirilebilir.

BULDUKLARI BÖLGEDE SIKLIKLA GÖRDÜKLERİ OYUN TÜRLERİ İLE SINIRLI OLMAYAN, DOĞRUDAN DENEYİMLEME OLANAĞI BULAMADIKLARI FARKLI TÜRLERİ DE YANSITAN 21 ADET GÖRSEL PROJEKSİYON İLE YANSITILARAK GÖSTERİLDİ:

Bu görseller üzerinden tek tek gidilerek, daha önce görüp görmedikleri, ne oldukları, nasıl oynandığı, hoşlanıp hoşlanmadıkları ve nedenleri üzerine sohbet edildi. Bu bölüm çocukların "vizyonunu" genişletmelerine, oyuna ilişkin doğal içgüdüleriyle oyun parkı olanaklarını zihinlerinde örtüştürmelerine katkıda bulunmayı amaçlayan ve bir sonraki görsel seçimi aşamasına hazırlık niteliğinde bir çalışma oldu.

1

2

ÇALIŞMANIN İKİNCİ AŞAMASINDA AYNI GÖRSELLER BU KEZ MEKANA DAĞINIK BİR ŞEKİLDE DİZİLDİ, HER ÇOCUKTAN EN ÇOK HOŞLANDIĞI 5 GÖRSELİ SEÇMESİ İSTENDİ:

En fazla tahterevallı, salıncak ve kaydırak gibi “tanıdık oldukları” görseller karşısında heyecanlanmalarına rağmen, seçim aşamasında ise bu görsellerin görece daha az ilgi çektiği gözlemlendi.

Çocukların en çok ilgi gösterdiği ve üzerinde konuştukları görsel grup kendi kendilerine doğrudan “bir şeyler yapma” fırsatı veren “yaratıcı” ve “esnek” ve “role playing” yapabilecekleri oyun türleri oldu... Görsel gösteriminde “boyama istasyonu” ve “doğa/çiçek ekim istasyonu” seçimlere yansıyan oranların oldukça üzerinde ilgi çekti.

- “Araba ile sürüş yaparım, arkadaşlarımla binerim, çok isterim...”
- “Tünel var, tünelden geçmek çok güzel. Kasalar var. Kasalarla eşya taşıırım, örtü koyarım, oyuncaklarımı koyarım, pazarcılık oynarım”...
- Kasalarla “Tren yaparım”, “Üst üste koyarak basamak yaparım”, “Üst üste koyarak gökdelen yaparım”, “Yol yaparım”...
- “Oynamak isteriz, üst üste koyarız, bozarız, yeniden yaparız, şekiller yaparız...”
- “Başkaları ile inşaat yapmak hoşuma gider”...
- “Çiçek ekmek isterim...”, “Çiçekler çok güzel olur...”

“Su ile oyun”, “kış mevsiminde dışarıda oyun”, “risk alma ve denemeyi içeren denge ve tırmanma üniteleri”, güvenlik yönünde çekince ifade edilmesine karşın, seçim aşamasında en fazla ilgi çeken ve “seçilen” görseller arasında yer aldı.

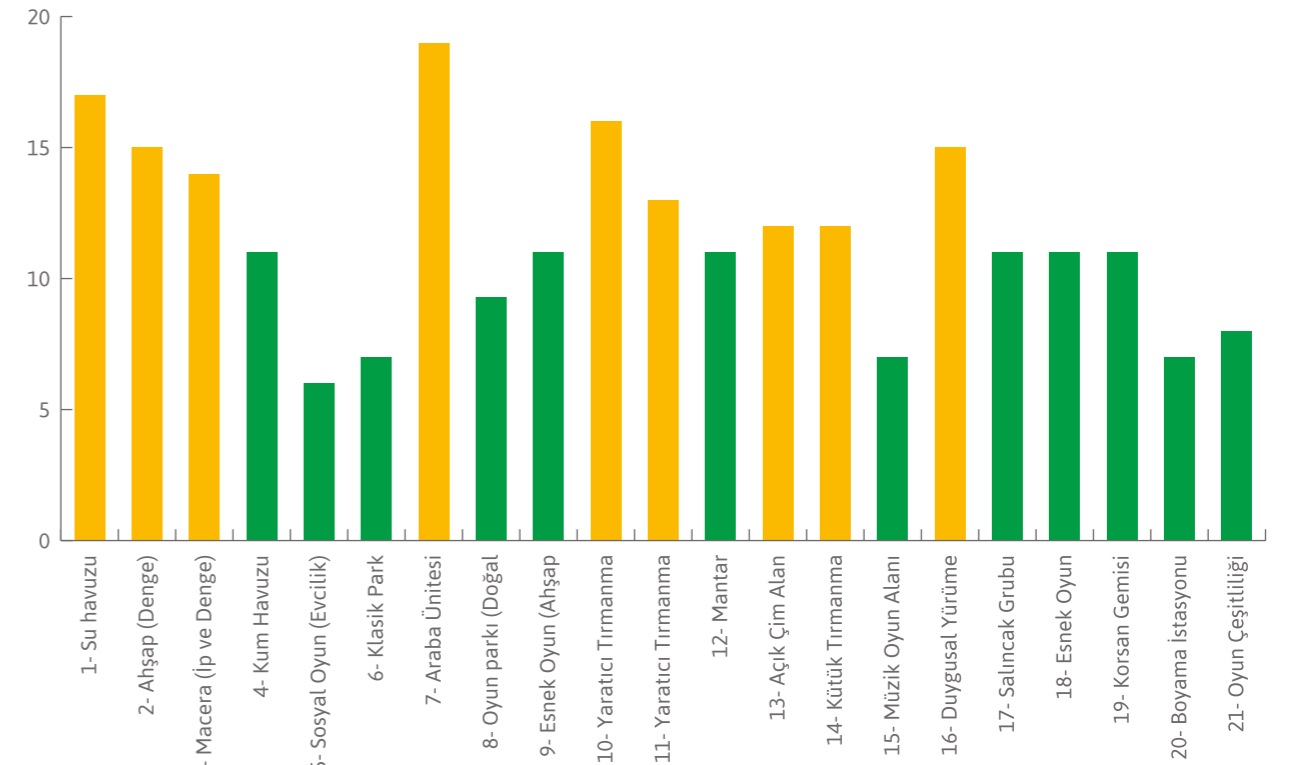
- “Suyla oynamayı severim ama annem izin vermez”
- “Güvenli değil, düşerim”
- “Ben buna çıkmak isterim ama annem korkuyor”
- “İtfaiyecilerin borusu gibi kayabilirim, Küçük çocuklar için tehlikeli olabilir, Sevmedim, güvenli değil”
- “Kütükler var burada, oradan çıkıyorsun. Bizde merdivenler var. Sağlam mı, kütükler kayar mı?”

ÖNE ÇIKAN GÖRSELLER:

- “Ahşap Tırmanma” ve “Denge üniteleri” (Görsel No: 3 ve Görsel No: 11)
- “Su Havuzu” (Görsel No: 1)
- Kış ortamını yansıtan “Ahşap Denge Ünitesi” (Görsel No: 2)
- “Macera – İp ve Denge” (Görsel No: 3)
- “Araba” (Görsel No: 7)
- “Yaratıcı Tırmanma” (Görsel No: 10 ve 11)
- “Açık Çim Alan” (Görsel No: 13)
- “Tırmanma Kütükleri” (Görsel No: 14)
- “Duyusal Yürüme” (Görsel No: 16)
- “Esnek Oyun” (Görsel No: 9 ve 18)

ATÖLYE ÇALIŞMALARINA KATILAN TOPLAM 50 ÇOCUĞUN SEÇİMLERİ AŞAĞIDAKİ GRAFİKTE BİR ARAYA GETİRİLDİ. SARI SÜTUNLAR, ORTALAMANIN ÜZERİNDE TERCİH EDİLMİŞ GÖRSELLERİ İFADE EDİYOR:

SONUÇ OLARAK GÖRDÜK Kİ ÇOCUKLAR...

- Aktif olarak katılabildikleri, becerilerini kullanabildikleri
- Yaratıcılığa olanak sağlayan ve "bir şeyler yapabilmeye" dönük
- Değişen, esnek ve hayal dünyalarına hitap eden
- Doğal unsurları kullanabildikleri ve doğa ile ilişki kurabildikleri
- Aile ve arkadaşlarıyla birlikte deneyimleyebilecekleri
- Kendilerini güvende hissettikleri

OYUN TÜRLERİNE DAHA ÇOK ODAKLANIYOR!*

* Program sonunda çocukların yaptığı çizimler de yukarıdaki gözlemlerimizi doğruladı.

"HAYALİMDEKİ OYUN PARKI" -ÇİZİMLER

Çocukların çizimleri, çizim süreci boyunca ve çizimlerinin ardından atölye yürütücüleri tarafından yakından izlendi, aktif dinleme yapılarak ve notlar alınarak "deşifre" edilmeye çalışıldı. Seçim ve çizimlerden bazı örnekler aşağıda yer alıyor. Çocukların çizimleriyle yansıttıkları "hayallerindeki oyun parkı" bir kaç başlık altında tanımlanabilir:

FİZİKSEL-AKTİF OYUN (SALLANIYOR, TIRMANIYOR, KAYIYORUM)

Çocukların görseller arasında yaptıkları seçimlerde ve oyun parkı çizimlerinde ağırlıklı olarak fiziksel-aktif oyun ünitelerine yer verdikleri görüldü. Bunların arasında hem geleneksel, hem de yeni karşılaştıkları fiziksel aktiviteleri kapsayan üniteler yer aldı.

"Kaydırağın lastikleri var, gördüklerime hiç benzemiyor. Hem kayabilirim, hem üstüne tırmanabilirim"

"Tırmanma şeyi var, çocuk asılmış. Yerde çimenler var ve çimenlerin arasında güzel olsun diye taşlar da var. Meyve ağacı var. Üstünde zıplama için "zıp zıplar" var. Bank da var, bank olursa annem oturup izleyebilir..." (Erkek / 4 Yaş)

- "Kaydırak, merdivenler var. Tahtaravelli yaptım. Tahtaravelli yüksek olunca annem yardım ediyor. Parkta çimenler de var..." (Erkek / 4 Yaş)
- "Kaydırak, merdiven, tahtaravelli çizdim. Bulutlar da var. İpten tutunarak aşağı inerdim" (Erkek / 3 Yaş)
- "Mantarlar çizdim. Salıncak ve çimenler var. Bulutlar da var. Arkadaşlarımla oynuyorum..." (Erkek / 4 Yaş)
- "Güneş, tahtaravelli, kaydırak, merdiven ve salıncak çizdim. Parkta fırtına çıkmış!.. Tırmanma çok değişik. Hiç görmediğim bir şey..." (Erkek / 4 Yaş)
- "Bir sürü atlanacak şey var. Tek o olsun. Çünkü ben atlamayı çok seviyorum. Buradan buraya... buradan buraya.... atlıyorsun" (Erkek / 4 Yaş)
- "Çıkıyorlar, kayıyorlar... Gökkuşağı da var" (Erkek / 4 Yaş)

FARKLI OYUN TÜRLERİ DENEYİMLEME

Çocukların gerek görseller arasında yaptıkları seçimlerde, gerekse de oyun parkı çizimlerinde daha önce görmedikleri ve ancak ilgilerini çeken farklı oyun türleri ve ünitelerin sıklıkla yer aldığı görüldü.

“Taşlardan tırmanıyorum, sonra kayıyorum. Çocuklar tırmandığı için taş koymuşlar bassınlar diye... Tekertepli araba çizdim. Parkta su havuzu da var... Arkasında labirent var...”
(Kız / 4 Yaş)

“Ağlar var üzerinde zıplamak için... Kırmızı kaydırak üzerine çatı yaptım kaydırak yağmurda ıslanmasın diye... Gördüğüm müzik aletlerini de çizdim. Arkadaşlarımla birlikte oynamayı severim, bir sürü arkadaş çizdim...”
(Kız / 5.5 Yaş)

“Müzik aletlerini seçerdim, hiç görmemiştim...”

“Tünel var, tünelden geçmek çok güzel. Kasalar var, kasalara eşya taşıyım, örtü koyarım, oyuncaklarımı koyarım, pazarcılık oynarım...”

YARATICI OYUN - ESNEKLİK - HAYAL DÜNYASI

Çocukların görseller arasında yaptıkları seçimlerde ve oyun parkı çizimlerinde yaratıcılıklarını, hayal güçlerini kullanacakları, birlikte yeni şeyler yaratacakları ve tasarlayacakları, yeni fikirler üretecekleri, bozup yeniden yapabilecekleri donanım ve ünitelere, ilk kez karşılaşmış olmalarına rağmen yoğun ilgi gösterdikleri görüldü.

“Küçük su havuzu yaptım. Suyla oynamayı seviyorum ama annem pek oynamama izin vermez suyla... Su havuzu pek görmüyorum parkta. Olsa kardeşimle oynayabilirdim. Tırmanma çok değişik, hiç görmediğim bir şey, çok güzel... Araba da çizdim. Bundan olsa kardeşim, annem, babam hep birlikte binebiliriz...”
(Kız / 8 yaş)

“Kaydırak çizdim ablamla kayıyoruz. Tırmanıyorum, taştan yapılmış basamaklar var. Kayıp havuza düşüyoruz, ıslanıyorum. Islanırsak üstümüzü çıkartır, taşların üzerinde kurutabiliriz. 2 güneş yaptım, biri büyükler için (ablam için), biri küçükler için (benim için). Çimenli olmasını isterim. İçine çiçek ekilen lastik tekerlekleri de çizdim...”
(Kız / 5,5 yaş)

DOĞA İLE İLİŞKİ - ETKİLEŞİM

Doğadan unsurlar (çiçekler, çimen, güneş, gökkuşağı) çocukların hayal ettikleri oyun parkı çizimlerinin hemen tümünde yer aldı ve kendilerine gösterilen görseller üzerinde konuşurken bu tür unsurları sıklıkla ifade ettikleri gözlemlendi.

"Karıncanın yuvası yaptım. Çocuklar buradaki karıncaları seyrediyor. Çünkü karıncalar parkta yaşar. Yağmur yağıyor, yağmur birikiyor. Yağmurda biriken sular çimenlere geliyor, onları büyütüyor. Çimenleri korumak için üzerinde tahtalar var. Duvarda sayılar var. Çocuklar oradan öğreniyor. Çocuklar düşünce yaralanırsa buradaki şuruptan içiyor (sarı) ve canları acımıyor" (Kız / 4 Yaş)

- "Su havuzu, güneş, çiçekler ve çimen çizdim. Annemle beraber oynuyorum" (Kız / 5 Yaş)
- "2 kelebek, 1 arı var. Ama çocuklara bir şey yapmıyor arı. Kaydırak var, çimenler var. Kuş ve bulutlar da var. "eğlence evi" içinde oyuncaklar var. Parkı korumak için bir tane de aslan çizdim..." (Erkek / 6 Yaş)

"Ağaçta elmalar büyüyor. Çocuklar elmaları yiyor. Çocukların ağaca çıkması için merdiven var. Arkadaşım Rüya'yı çizdim. Parkta kaydırak da var. Kaydırakın üzerindeki çatı ev gibi yaptım, evcilik oynamak için..." (Kız / 5 Yaş)

- "Parkta küçük çocukların arabalarla geçme yerleri var. Yollar var... Gökkuşağı ve yağmur var..." (Erkek / 4 Yaş)
- "Güneş, tahtarevelli, kaydırak, merdiven ve salıncak çizdim. Parkta fırtına çıkmış !!..." (Erkek / 4 Yaş)
- "Çimenler, çiçekler. Çimenlerin arasındaki siyahlar fidan. Çiçek ekmeyi severim"
- "Çimenler olursa ayaklarımız rahat eder"
- "Çimenlerin üzerinde kuşlar oturuyor, toprakta solucanlar var. Kuşlar solucanları yiyor"
- "Çimenler var, çimenlerin arasında güzel olsun diye taşlar da var..."

AİLE VE ARKADAŞLARI KAPSAMASI

Çocuklar, görsel seçimlerinde ve özellikle de çizimlerinde, başta anne, baba ve kardeş olmak üzere aile ve arkadaşlar ile birlikteliği sıklıkla vurguladılar.

"Bir sürü çocuk çizdim. Kardan adam var, yazın erimeyen bir kardan adam... Mantarlar var. Mantarların üzerinde ben oturuyorum. Küçük olduğum için atlayamayacağım. Ablam var. Anneler, babalar otursun diye yastık çizdim. Biz de yorulunca orada otururuz. Çiçekler var bir sürü..." (Kız / 4 Yaş)

- "Kaydırak çizdim. Babası ve çocuk beraber oynuyorlar, kayıyorlar. Süs olsun diye ağaç çizdim. Korsan gemisi de çizdim. Salıncaklar ve tekerlekli araba da var" (Erkek / 5 Yaş)
- "Tırmanma şeyi var, çocuk asılmış. Yerde çimenler var, çimenlerin arasında güzel olsun diye taşlar da var. Meyve ağacı var. Üstünde zıplamak için "zıp zıplar" var. Bank da var, bank olursa annem oturup izleyebilir..." (Erkek / 4 Yaş)
- "Arabayı beğendim. Kardeşlerim, annem ve babamla ona binebilirim"
- "Yastık çizdim, annem, babam oturabilsin diye. Biz yorulunca biz de oturabiliriz"
- "Kütüklü kaydırak çizdim. Kum da var. Abimle yakalama oyunu oynuyoruz..." (Kız / 8 Yaş)
- "İnsanlar oturakta oturuyor. Çocuklar, anneler var. Çocuklar evden oyuncaklarını getirmiş parkta oynuyorlar" (Erkek / 4 Yaş)

PARKLARIN KULLANIM ZAMANI / MEVSİMİ

Parkların kullanımının ağırlıklı olarak yaz aylarında, sıcak ve yağışsız havalarda olduğu ebeveyn atölyelerinde de ifade edilmişti. Benzer biçimde çocuklar da çizimlerinde ve ifadelerinde parkların sıklıkla yazın, yağışsız havalarda kullanımından bahsetti... Bazıları ise yağışlı havalarda ve kışın kullanımı konusunda çözümler üretmeye çalıştılar.

- “Baharı seviyorum, kışı sevmiyorum... Çiçekler açıyor, kelebekleri görebiliyorum. Tırmanmalı bir yer istiyorum. Ablam ve ben güzel havalarda gidiyoruz. Mantarları da çizecektim... Çimenler de olsun...” (Erkek / 6 Yaş)
- “Kaydırağın üzerine çatı çizdim. Islanmayalım diye...”
- “Koyu bulutlar yağmur yağarsa çocuklar ve kumlar ıslanmasın diye. Yağmurdan koruyor...”
- “Yazın hava sıcak olduğu için başımda şapka var”

SON SÖZ

ÇALIŞMANIN BİZCE EN ÖNEMLİ SONUCU HALA ÖZGÜRCE SOKAKTA OYUN OYNAMAYI HATIRLAYAN ANNE-BABALARIN ÇOCUKLARINA BENZER BİR OYUN DENEYİMİ YAŞATMAYI İSTEDİĞİNİ AMA NEREDEN BAŞLAYACAKLARINI BİLEMEDİKLERİNİ GÖRMEK OLDU.

ÇOCUKLARA SORDUĞUMUZDA İSE NEREDEN BAŞLAYABİLECEĞİMİZ KONUSUNDA BİRÇOK FİKİR VERDİLER. ÇOCUKLAR DOĞA İLE ETKİLEŞİM İÇİNE GİREBİLECEKLERİ, FARKLI OYUN TÜRLERİ DENEYİMLEYEBİLECEKLERİ, YARATICILIK VE HAYAL GÜÇLERİNİ KULLANABİLECEKLERİ, AİLE VE ARKADAŞLARINI OYUNA KATABİLECEKLERİ ORTAMLAR HAYAL EDİYORLAR.

REFERANSLAR

- The Formative Role of Playgrounds - Julie Vaisarava / Institute of Child Development, University of Minnesota
- Getting It Right For Play - A Toolkit to Assess and Improve Local Play Opportunities / Play Scotland
- Restraints on Design: Adventure Playgrounds and Landscape Architecture - Karen Dawn Teague, University of Texas
- Parent's Voice Survey on Outdoor Learning - September 2010
- Small Children Big Cities - Early Childhood Matters / Bernard van Leer Foundation 2014/123
- Researching Children's Designs for a Child Friendly Play Space at Rouse Hill Town Centre - University of Western Sydney
- Guide to Preparing Play Strategies - Greater London Authority / April 2005
- Play Space Assessment - National Association for Physical Development and Outdoor Play/USA
- The Magical Park of Aviacion / Lessons From a Participatory Design Project With Children of Aviacion - Peru
- Landscape and Child Development / A Design Guide for Early Years Kindergarten Play - Learning Environments, Evergreen - Toronto
- Participatory Planning and Design of recreational Spaces with Children - Selim Iltus & Roger Hart
- The Playground Builder's Handbook - Elisabeth Moreno, Mercus Vaerman
- Fundamentals of Engaging Play Space Design - Travis Martin, 2016
- Design For Play / A Guide to Creating Successful Play Spaces - Aileen Shaekell, Nicola Butler, Phil Doyle, David Ball
- Preschool Aged Children's Physical Activity Questionnaire - The University of Sydney
- Little McCormic Park Playground / Public workshop - Parks and Recreation, City of Missoula, 2014

